

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnäisten edustajien, ilmestyy Astoriassa, Ore., joka on tiistai The Western Workmen's Publicationin kustantamana.

TILAUSHINNAT YHDYSVALTOIHIN
1 vuosikerta...\$1.50 Puoli vuotta...90c
CANADAAN JA SUOMEEN
1 vuosikerta...\$1.75 Puoli vuotta...\$1.00

TOVERITAR
BOX 99 ASTORIA, ORE.

Entered as second-class matter July 18th, 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)

SUBSCRIPTION RATES

IN THE UNITED STATES:

One year...\$1.50 6 months...90c

IN CANADA:

One year...\$1.75 6 months...\$1.00

IN FOREIGN COUNTRIES:

One year...\$1.75 6 months...\$1.00

Advertising rates 30c per inch per insertion.

Huoneisto sijaitsee 10:nneen ja Duane katu-
tujen kulmassa. Puhelin 365.

Ilmotushinta 50 senttiä tuumalta kerran.

Naimisilmoituksista \$1.00 ensimmäiseltä tuu-
malta ja 50 senttiä jokaiselta seuraavalta
lialta.

TOIMITUS:

Maiju Nurmi

Box 99, Astoria, Oregon.

TOVERITTAREN TILAUSMÄÄRÄ
OSOTTAA:

UUSIA 67
UUDISTUKSIA 31
KATKENNEITA 124

Pieniä havaintoja Astorian kalankannuttimotyöläisten elämästä

Työskenneltyäni pari kuukautta viime kesänä eräässä kyläme kalankannuttimossa, tein siellä useita perin surullisia havaintoja. Kerronpa siis hieman näistä havainnoistani Toverittaren lukijoille.

Täälläisissä kalankannuttimossa työskentelee melkein yksinomaan suomalaisia naisia ja kiinalaisia. Työ on sesonkityötä, joka kestää vain muutamia kuukausia kevät- ja syyskalastuksen ajalla. Kalojen kannuttaminen ja melkein kaikki muunkin työ kannuttimossa — ainakin se, jonka naiset suorittavat — on urakkatyötä. Palkkatyöstä yksinomaan elävän työläisnaisen ei kannata työskennellä kannuttimossa, jos hän vain suinkin saa jotain muuta työtä, sillä siellä ansaitsee niin kovin vähän, ja siksi näissä työskenteleekin ainoastaan perheellisiä naisia ja loppuun asti asuvia nuoria tyttöjä, jotka miehensä tai isänsä ansion lisäksi käyvät kesäisin ansaitsemassa hieman vaate- ja kenkärahaa apua. Kuten jo mainitsin, on kalojen kannuttaminen urakkatyötä, josta maksettiin viime keväänä \$1.75 tuumalta panna kannulta. Ennenkuin tuhannen kannua on täytettyä, on siinä saanut kannuttaja riehua näppärästi ja totuttuun kannuttaja ei ensimmäistä ansaitsekaan kunnollisen työpäivänsä kolmen ruokaterian hintaa. Siis täytyy olla hyvin totunut, kyetäkseen ansaitsemaan edes viiden tai kymmenen dollarin työpäiväpalkkaa.

Ja jospa tuota työtä sitten saisit tehdä edes kahdeksan tuntia säännöllisesti päivässä, mutta työtä täytyy aina odottaa, syystä, että työnteko riippuu kalojen runsaudesta ja "jumalan ilmoista". Naiset, jotka kalaa kannuttavat, saavat siis korvat höröllään kuunnella toisinaan päiväkausia koston kannuttimoin pilli kutsun heitä työhön ja sitten saa toisinaan olla tunnin tai kaksi työssä, toisinaan sitten pitää työskennellä toistakymmentä tuntia. Työnan-

tajille on tietenkin edullisinta pitää työ urakkatyönä, sillä niin ollen heidän ei tarvitse maksaa kannuttajille mitään niistä kymmenistä turhista juoksuista ja o-dotuksista. Työläisten etujen mukaista minun käsittääkseni olisi päiväpalkka, vaikkakin pitkäaikaisen harjoittelun ja suosiollisen paasin avulla joku voisi urakkatyössä hyvänä kalakesänä ansaita hieman enemmän kuin kuukausi- tai päiväpalkalla.

Työpäikkana kalakannuttimo ei suinkaan ole parhaita, luulepa pikemminkin, että se on mitä kurjimpia ja epäterveellisimpiä työpaikkoja, missä naiset voivat työskennellä. Ensimmäkin kannuttimohuoneen täytyy olla mahdollisimman viileä, jotta kala säilyisi kylmänä eikä karpäset voisi siellä elää. Kannuttimot ovat rakennettu joen päälle, niiden lattioissa on leveitä rakoja, joista nousee jokirannan ilkeä löyhkä ja kosteus ja huoneen läpi käy alati kylmä viima ja veto. Kun nainen työskentelee tällaisessa huoneessa muutamia vuosia, niin hänen terveytensä on melkein mennyt. Tiedän naisia, jotka työskennellyään kannuttimossa ainoastaan muutamia kuukausia, ovat saaneet ruumiiseensa sellaisen kolotuksen ja kylmyyden, että ovat saaneet kannuttimosta suurella vaivalla ansaitsemansa lantit kantaa lääkäreille ja apteekkeihin.

Mutta ovatko nuo kannuttimorjattaret tyytymättömiä noihin työoloihin? Eivät suinkaan, vaan päinvastoin, nöyriä ja tyytyväisiä — tietenkin joitakin harvoja valveutuneita, asemansa ymmärtäviä työläisnaisia lukuunottamatta. He ovat niin tyytyväisiä tuohon, että monet heistä kahtivat uusia tulokkaita sillä alalla ja pelkäävät, että jos tuo nyt sattuisi olemaan sukkelampi kuin minä ja siis voisi ansaita enemmän. Jos heille joku sanoo, että heidän työolonsa ovat kurjat ja palkat pienet ja että heidän pitäisi ruveta hommaamaan parannuksia, niin hän saa melkein yksimielisen vastauksen, että "on tässä ennenkin tultu toimeen ja tullaan vieläkin, eikä niitä voikaan parantaa." Jos joku uskaltaa heille puhua, että koko riistojärjestelmä olisi poistettava ja järjestettävä sen tilalle sellainen järjestelmä, missä äitien ja tyttöjen ei tarviseisi tällaisissa olosuhteissa raataa itseään sairaksi, niin jopa hänelle annetaan oikein satamalla bolshevikki-, tuplajutunlainen- ja sosialisti-nimityksiä. Vieläpä uhkailaan, että tässä kannuttimossa ei tulla olla tarvita. — Sanonpa tässä sivumennen, että eräässäkin kannuttimossa tiedetään erään naisen olevan työnjohtajan urkkijana työläisten keskuudessa, jotta työnjohtaja saisi aina tietää mitä naisten joukossa kulloinkin puhutaan ja ajatellaan. — Niin tyytyväisiä orjankuoria ovat nuo kannuttimoiden raatajattaret, että he palvelevat paasejaan kuin mitään herroja — ja paasit ovat ensimmäksen kiinalaisia. Monet naiset ovatkin sitä mieltä, että kun hieman "makeilee" paasille, on siitä etua työssä — ja minä havaitsin olevankin, sillä paasin nuolijat saivat aina riittävästi työtä sellaisenaan aikana, jolloin toiset naiset saivat odotella.

Korkeat elinkustannuksetkaan eivät näyttäneet heville opettavan näitä orjattaria ajattelemaan omaa parastaan, sen tuli näkemään viime kesänä, kun osa meistä kannuttajista alkoi puuhaamaan urakkapalkan korottamista kahteen dollariin tu-

hannelta kannulta. Osa naisista oli innostuneita, mutta toisia täytyi suorastaan pakottaa allekirjottamaan palkankorotusvaatimuksen ja kyllä siinä saatiin kuulla bolshevikki- ja sosialisti-nimityksiä ennenkuin päästiin edes niin pitkälle, että lähdettiin konttoriin työnjohtajan puolelle. Ensimmäinen vaatimusimme suostuttu, mutta kiireellisenä aikana ei ollut varaa antaa kalojenkaan mädätä ja niin lyhyen lakon jälkeen nostettiin kannuttajien palkkaa 25 sentillä. Ne, jotka oli haukumalla saatu vaatimuksen allekirjottamaan, ilkkuivat sitten, että "saavathan nuo bolshevikit tehdä lakkoja ja tapella korkeamman palkan puolesta, kyllä me osaamme siitä sitten nauttia. Mutta bolshevikkejä ei oteta ensi kesänä tähän 'kanäriin'." Heillä oli siis ennakkotieto siitä, että sosialisteja ei enää huolitella työhön, sillä sanottua pikkulakko tavallaan johti ja puuhasi eräs s. s. osaston naisjäsen. Ja aivan oikein he tiesivätkin: kun kalansaalis väheni, loppui tuolta n. s. lakonjohtajalta työ ainakin yksityisten kannuttimossa. (Kalastajain union ko-operatiivisessa kannuttimossa eivät olot ole sellaiset kuin näissä yksityisten kannuttimossa.)

Mooneyn lakon suhteen viime kesänä sai näitä kannuttimoiden orjattarilta kuulla sellaisia ajatuksia, joita ei luulisi enää kehuttavan lausua muualla kuin lahtarien Suomessa. Kun joku meistä kehotti kaikkia kannuttajia yhtymään Mooney-lakkoon, sanoivat useimmat naisista, että "mokomankin sosialisti-roiston takia ei kannata tuntiakaan hukata, istukoon ja mädätköön nyt linnassa, koska ei ole osannut suutaan kiinni pitää." Niin meitä oli ainoastaan kaksi naista siitä kannuttimosta Mooney-lakossa. Suuri voiman ilmaus!

En tiedä, miten noiden kannuttimorjattarien mieliin voisi edes salakuljettaa ajatuksia, jotka auttaisivat heitä ymmärtämään asemansa palkkatyöläisinä. En olisi koskaan luullut tapaavan yhtään työväenluokkaan kuuluvaa naista, joka ei nyky-aikana jo kannata edes nimellisesti jotakin työväenliikettä. Olen luullut, että jokainen työväenliikkeen ensimmäisen aakkosen — nimittäin järjestäytymisen, mutta surukseni huomaisin, että eivät kaikki vielä edes sitä ymmärrä. Toivoisin että nämä ja kaikki muut naiset, jotka vielä heidän tavallaan ajattelevat, lukisivat Toverittaresti niiden naisten kirjeitä, jotka kirjottavat esim. terästeollisuuden lakkoalueilta. He näkisivät etteivät kaikki naiset ajattele enään niin, että syy heidän puutteelliseen palkkatyöläisen asemaansa on heidän miehissään ja kovassa onnessaan. Toivon, että jokainen nainen Astoriassa sekä muuallakin tilaa Toverittaren ja seuraa sen kautta työläisnaisen ajatuksia ja harrastuksia kaikkialla. On toki jo aika, että me työläisnaisetkin ymmärrämme sen taistelun merkityksen mitä miestoverimme ovat jo kauan sitten käyneet. Meidän paikkamme on luokkataistelurintamalla. Oppikaamme täyttämään siinä velvollisuutemme.

"Ei elämä ennen orjille koita ennenkuin itse se taistellaan. Ennen ei raatajat riistoa voita ennenkuin riistajat lannistetaan."

Ensikertalainen kynäilijä.

Muutamia päivän pikakuvia työmatkalta

Työnnyin aamulla muiden mukana täyteen sulottuun katuvaunuun, jossa jouduin seisomaan ahdingossa kolme neljäosa tuntia. Istuimista ei ollut ajatustakaan, sillä ne olivat jo ennestään täynnä noita tavallisia työnorjia, eikä heitä ollut kadettava, sillä olin minäkin usein saanut istuimen toisten työstä väsyneenä palaajien seistessä.

Naapurini oli saanut istuimen ja kutsui minua lähemmäksi, vaihtamaan muutaman sanan, joka koski työasioita. Mistäpä muusta olisi asiaa puhua kuin siitä mikä riistää kaiken elämälahun ja -nesteän.

Pitkäaikainen alituinen raadanta on vienyt naapurini poskiilta ruusun, jonka hän itsekin tiesi, mutta ei ollut vielä selvillä siitä ettei niin pitäisi olla. Hän tuntui tuomitsevan nykyajan naispalvelijoita, jotka eivät enään tee sitä ja sitä, kuten ennen.

En ollut tilaisuudessa hänelle pitemmälle asiaa selostamaan, huomautin vaan että parempihan se on ettei huoli tehdä mikä ei heille kuulu. Siihenhän meillä on pyrkimys, että saada helpommalla paremmat olot. Mutta luulen ettei naapurini vielä käsitä miten suuri lauma on niitä, jotka hekumoivat meidän raadannasaa.

Tapaus koski minuun vieläkin kovemmin siksi että naapurini oli suomalainen, joista jo suurin osa käsittää asian oikean laidan.

Työmaallani jouduin sattumalta juttusille kiinalaisen kanssa, joka sanoi olevansa ammatiltaan keittäjä. Äijä ihmetteli miten kaikki on kallistettu, yksin paranaajokin, jonka sai ennen suoritetta 5 sentillä maksaa nyt 15c. Samoin silitykset, kengät, vaatteet y.m. Hän sanoi, että työläiset vaativat niin paljon palkkaa ja siksi kaikki on niin kallista. Olin kuullut paljon tuosta keltaisesta rodusta palkkojen alentajana ja siksi ensin kuohahti vihani, muuttuen kumminkin sääliseksi tuota vinosilmäistä vanhusta kohtaan. Kiireen lo massa pidin hänelle pienen esitelmän miten elinkustannuksia alettiin korottaa korottamisen jälkeen ennen kuin työläiset olivat korottaneet palkkojaan, johon he olivat pakotettuja, eikä nykyiset palkat ole nousseet liikkään siinä määrin kuin elinkustannukset. Tuo kilpailu työpalkkojen ja elinkustannusten välillä on kärjistyntyn huippuunsa viime aikoina. Kysyin eikö hänen mielestään ole oikein että ne, jotka luovat kaiken, saavat siitä enemmän kuin pikkuisen prosenttia. Raha ei ole vielä luonut mitään, se on työ, joka luo ja ylläpitää kaiken.

Äijä huomasi itselläänkin olevan liian pitkän työpäivän — 14- ja 15-, jopa joskus 18-tuntisenkin. Palkkaansa sanoi olevan \$60 kuussa. Laskin sen tuntipalkaksi. Häneen näytti koskevan ettei se tehnyt enempää ja lupasi heti vaatia palkan korotusta. Sanoi hänen omien kansalaistensa saavan pihan puhdistuksesta \$3.00 päivältä, jota hän piti hyvänä omine ruokineen ja työkaluineen.

Kotiinpaluumatkan alussa ei katuvaunu ollut aivan täysi. Vä-